

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An virtutes Morales infusæ, quæ sunt circa passiones, in appetitu sensitivo subjectentur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

neque ipsa virtus. Major patet: virtus enim per se infusa, est quoad substantiam supernaturalem; virtus autem supernaturalis quoad substantiam, debet habere obiectum & motivum intrinsecum supernaturale. Minor etiam manifesta videtur: Nam motivum intrinsecum temperantiae est mediocritas in cibo & potu: Sed hæc non excedit ordinem naturæ, sicut nec materia in qua reperitur: Ergo &c.

19. Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem distinguo Minorem: Mediocritas ut constituta per prudentiam naturalem, & in ordine ad finem naturalem, non excedit ordinem naturæ, concedo Minorem: ut constituta per prudentiam infusam, & in ordine ad finem supernaturalem, nego Minorem, & Consequentiam.

20. Objicies tertio: Si virtutes cum gratia infunderentur, expellerent à justificato vitia præexistentia; contraria enim non possunt esse simul, sed mutuo se expellunt: At hoc est contra manifestam experientiam; videmus enim recenter justificatos manere per aliquod tempus ita vitiis affectos, proclivesque ad peccandum, sicut antea: Ergo &c.

21. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem dicendum cum S. Thoma in 4. dist. 14. qu. 2. ar. 2. ad 4. vitia non habere formalem oppositionem cum virtutibus infusis: Tum quia opponuntur formaliter virtutibus acquisitis; uni verò unum tantum est contrarium, ut ait Aristoteles 1. de cælo cap. 2. Tum etiam quia oppositio formalis non reperitur nisi inter ea quæ sunt ejusdem generis: vitia autem non sunt ejusdem generis cum virtutibus infusis, cum vitia sint ordinis naturalis, virtutes verò infusæ supernaturales; & naturalia ac supernaturalia non solum differant genere proximo, sed etiam remoto, ut plures gravissimi Theologi docent. Unde nihil mirum si vitia adhuc remaneant, introductis virtutibus infusis.

22. Addit idem S. Doctor quæst. 1. de virtutibus art. 10. ad 16. *In eo qui habet habitum intemperantiae, cum contritur, non remanet cum virtute temperantiae infusa habitus intemperantiae, in ratione habitus, sed in via corruptionis, quasi dispositio quedam: dispositio autem non contritur habitus perfectio. De quo fufius in tractatu de vitiis & peccatis.*

9. III. Corollaria precedentis doctrina.

22. Ex dictis inferes primò, virtutes morales per se infusas distingui specie ab acquisitis: respiciunt enim obiecta formaliter diversa, ut in secunda ratione ostendimus, & declarat D. Thomas qu. 1. de virtut. art. 10. ad 8. his verbis: *Temperantia infusa & acquisita conveniunt in materia, utraque enim est circa delectabilia tactus, sed non conveniunt in forma effectus, vel actus: licet enim utraque quaerat medium, tamen aliâ ratione quaerit medium temperantia infusa, quam temperantia acquisita: nam temperantia infusa exquirat medium, secundum ratione legis divinae, quæ accipiuntur ex ordine ad ultimum finem: temperantia autem acquisita accipit medium secundum inferiores rationes in ordine ad bonum presentis vite.*

23. Inferes secundò, virtutes morales infusas infundi simul cum gratia sanctificante in instanti justificationis: tum quia suat proprietates gra-

tiz: tum etiam quia cum homo in eo instanti constituatur in esse & vita supernaturali, debent ei ex tunc conferri principia ad omnes operationes hujus ordinis, subindeque non solum virtutes Theologicæ, sed etiam morales infusæ. Adde quod in instanti justificationis totus homo interiùs sanctificari & renovari debet, tam secundum animam, quam secundum potentias; omnique gratiæ suppellectili exornari: sicut autem anima ornatur per gratiam sanctificantem, sic potentia per omnes virtutes, atque adeò debent hæc simul cum illa infundi. Unde D. Thomas infra quæstione 65. articulo 3. in corp. *Oportet quod cum charitate simul infundantur omnes virtutes morales, quibus homo perficit singula genera bonorum operum.*

24. Inferes tertio, in quolibet justo tot ad minus dari virtutes morales infusas, quot acquisitas: eadem enim materiæ, quæ ut regulatæ per rationem, & prudentiam naturalem, sunt obiecta virtutum moralium acquisitarum, ut regulatæ per rationem supernaturalem, & prudentiam infusam, sunt obiecta formalia virtutum moralium infusarum.

25. Quæres, utrum per actus virtutum infusarum frequentatos generetur aliquis habitus? Respondeo negativè. Etenim vel talis habitus esset ejusdem speciei cum infuso? & hoc non, quia duo accidentia solo numero distincta nequeunt esse in eodem subjecto, saltem naturaliter: vel esset diversæ speciei? & hoc etiam dici non potest, quia actus generant habitus sibi similes; adeòque cum actus virtutum infusarum sint intrinsecè & essentialiter supernaturales, non poterunt generare habitum naturalem, & diversæ speciei. Fateor tamen, hoc ipso quod aliquis frequentat actus virtutum infusarum, ipsum disponi & facilitari, ut circa eandem materiam possit ex motivo naturali operari per virtutem acquisitam; ideòque ex uno motivo facile transire ad aliud, & virtutem acquisitam circa eandem materiam generare. Ex quo facile intelliges id quod habet S. Thom. qu. 17. de verit. art. 1. ad 4. secundo locò positum, nimirum per actus charitatis, & aliarum virtutum infusarum, gigni habitum: tum enim vult quòd formaliter per illos actus generetur, sed dispositivè solum, quatenus per frequentationem actuum ex motivo supernaturali, facilitari quis potest circa talem materiam, ut sub motivo naturali in illam feratur: sic enim credens per fidem infusam, & ex motivo supernaturali, res ab Ecclesia propositas, facilitatur ad eas credendas ex motivo fidei humanæ, puta quia sic à parentibus accipit.

ARTICVLVS II.

An virtutes morales infuse, quæ sunt circa passiones, in appetitu sensitivo subjectentur?

26. CERTVM est virtutes morales infusas, quæ versantur circa actiones quæ sunt ad alterum, ut justitiam, & partes ejus, in sola voluntate recipi; appetitus enim sensitivus, ob suam materialitatem, potest tantum attingere bonum proprium, non autem bonum alienum, maxime si sit supernaturale. Unde præfens disti-

15.
16.

17.

18.

cultas reducitur ad virtutes morales infusas, A
quæ sunt circa passiones, quales sunt fortitudo,
& temperantia, & aliæ virtutes eis annexæ. Ra-
tio verò dubitandi est, quia virtutes morales
infusæ sunt supernaturales quoad substantiam:
Sed virtutes supernaturales quoad substantiam
non videntur posse subjectari in appetitu sen-
sitivo; quia quod in eo recipitur debet esse mate-
riale, virtutes autem supernaturales immateria-
les sunt, cum supernaturalitas sit supra totum
genus corporeum, & omnia hujus generis ac-
cidentia: Ergo virtutes morales infusæ, quæ
sunt circa passiones, non possunt subjectari in
appetitu sensitivo. Nihilominus

27. Dico, virtutes morales infusas, quæ versan- B
tur circa passiones, ut fortitudinem & tempe-
rantiam, cum earum partibus, in appetitu sen-
sitivo, non verò in voluntate subjectari. Ita ex-
pressè docet D. Thomas variis in locis: nam in-
fra qu. 8. art. 3. assignans subjectum omnium
virtutum moralium, quæ erant in statu iustitiæ
originalis, ac proinde tam supernaturalium
quam naturalium, sic ait: *Sunt autem quatuor
potentia anima, qua possunt esse subiecta virtu-
rum, scilicet ratio in qua est prudentia, volun-
tas in qua est iustitia, irascibilis in qua est forti-
tudo, concupiscibilis, in qua est temperantia.* Idem
docet quæst. de virtutibus art. 10. ad 11. ubi dicit
quod fortitudo & temperantia, virtutes infusæ,
sunt in appetitu sensitivo. Cum enim sibi obje-
cisset, virtutem infusam ex Augustino esse bo-
nam mentis qualitatem, ac proinde debere sub-
jectari in parte rationali, sic respondet: *Irasci-
bilis & concupiscibilis, accipiunt nomen ratio-
nis, vel rationalis, in quantum participant ali-
qualiter rationem, in quantum obediunt ei: Illa
ergo secundum eundem modum accipiunt nomen
mentis, prout obediunt menti, ut verum sit quod
Augustinus dicit, quod virtus infusa est bona
qualitas mentis.* Igitur manifestum est, juxta D.
Thomæ doctrinam, fortitudinem & temperan-
tiam infusam, in appetitu irascibili & concu-
piscibili subjectari.

28. Ratio etiam id suadet: In ea enim potentia D
subjectantur virtutes, cujus sunt actus proprii
illarum; nam virtutes dantur potentia operati-
væ, quando non est naturaliter rectificata, in
ordine ad proprios actus, seu ut tales actus ab
ea procedant omnino perfecti: Sed actus virtu-
tum moralium infusarum, quæ versantur per se
primò circa passiones, sunt actus proprii appe-
titus sensitivi, cum sint passiones moderatæ talis
appetitûs secundum prudentiam infusam, ut
moderata audacia, moderatus timor &c. hæc
quippe passiones moderatæ ex motivo superna-
turali, ac ita rectificatæ in ordine gratiæ, sunt
actus virtutum moralium infusarum; moderatæ
verò ex motivo naturali, ac ita rectificatæ tan-
tùm in ordine nature, sunt actus virtutum mor-
ralium acquisitarum: Ergo virtutes morales in-
fusæ, quæ versantur per se primò circa passiones,
ut fortitudo, & temperantia, cum earum par-
tibus, subjectantur in appetitu sensitivo.

29. Ad rationem verò dubitandi, initio proposi-
tam, dupliciter responderi potest: Primò cum
Salmanticensibus, virtutes morales infusæ esse
corporeas, subindeque in appetitu sensitivo pos-
se subjectari. Nec obstat quod virtutes illæ sint
supernaturales; corporeum enim non excludi-
tur secundum se totum à ratione supernaturali-
tatis, ut patet in modo præsentia corporis

Christi ad species sacramentales, qui est verè
corporeus, utpote receptus in corpore, & ab eo
dependens, & tamen nullus dicere audebit mo-
dum illum esse naturalem. Similiter unio quæ tale
corpus in triduo mortis mansit Verbo hypostati-
cè unitum, prout ex parte corporis se tenebat,
fuit quid corporeum, propter similem rationem
dependentiæ à corpore; & tamen, cum esset
ordinis hypostatici, non solum ordinem natu-
ræ, sed etiam gratiæ excedebat: Igitur propter
solum corporeitatem non debet aliquid à super-
naturali ordine excludi. Neque etiam est contra
rationem rei corporeæ, excedere in perfectio-
ne aliquam rem spiritualementem: quia licet spiritua-
le ex parte subjecti corporeum excedat, istud
tamen per ordinem ad terminum, vel objectum
quod respicit, ita dignificari, & elevari potest,
ut simpliciter sit nobilius, nullique creatæ vel
creabili substantiæ debeatur, in quo ratio su-
pernaturalitatis consistit.

Hæc solutio & doctrina probabilitate non
caret: plures tamen paritur difficultates & in-
stantias, ex eo præsertim quod virtutes infusæ
sint proprietates gratiæ sanctificantis, subin-
deque ejus naturam sapere debeant; unde cum
gratia sit qualitas immaterialis & spiritualis
quoad substantiam, idem de virtutibus infusis
videretur dicendum. Quare

30. Secundò, & fortè meliùs responderetur, vir-
tutes infusæ appetitui sensitivo esse formaliter
imateriales, & corporeas tantùm eminenter,
& ut quo. Sicut enim anima rationalis est for-
maliter spiritualis, & simul corporea ut quo,
& virtualiter, quia sub ratione altiori confert
effectum formalem formæ corporeæ: ita simili-
ter, quia virtutes infusæ appetitui sensitivo, sub
eminentiori ratione participationis divinæ su-
pernaturalitatis cōferunt suum effectum forma-
lem, qui quantum ad aliquid non excedit pro-
portionem virtutis corporeæ (scilicet inclinare
ad medium in passionibus; ad quod inclinant
etiam virtutes acquisitæ, quamvis longè diverso
modo, quia istæ ad illud ut naturale purè, vir-
tutes verò infusæ ad idem ut supernaturale in-
clinant) sunt formaliter immateriales, & simul
corporeæ virtualiter, & ut quo: unde quæ spi-
rituales formaliter, dicuntur habitudinem ad præ-
dictum medium, ut supernaturale & proportio-
natum fini ultimo supernaturali; quatenus verò
corporeæ ut quo, respiciunt potentiam cor-
poream, eamque perficiunt in ordine ad illud
quod pertinet ad objectum proprium ipsius, &
in appetitu sensitivo subjectantur: sicut anima
rationalis, ex eo quod est corporea ut quo, &
virtualiter, dicitur habitudinem ad materiam, tan-
quam ad proprium subjectum informationis,
quamvis ab ea non dependeat, secundum suum
esse, ex eo quod est subsistens.

DISPUTATIO V.

De proprietatibus virtutum.

Ad quæst. 64. & tres sequentes.

QUATVOR hic explicat D. Thomas vir-
tutum proprietates. Prima est, quod
consistunt in medio: secunda, quod sunt in-